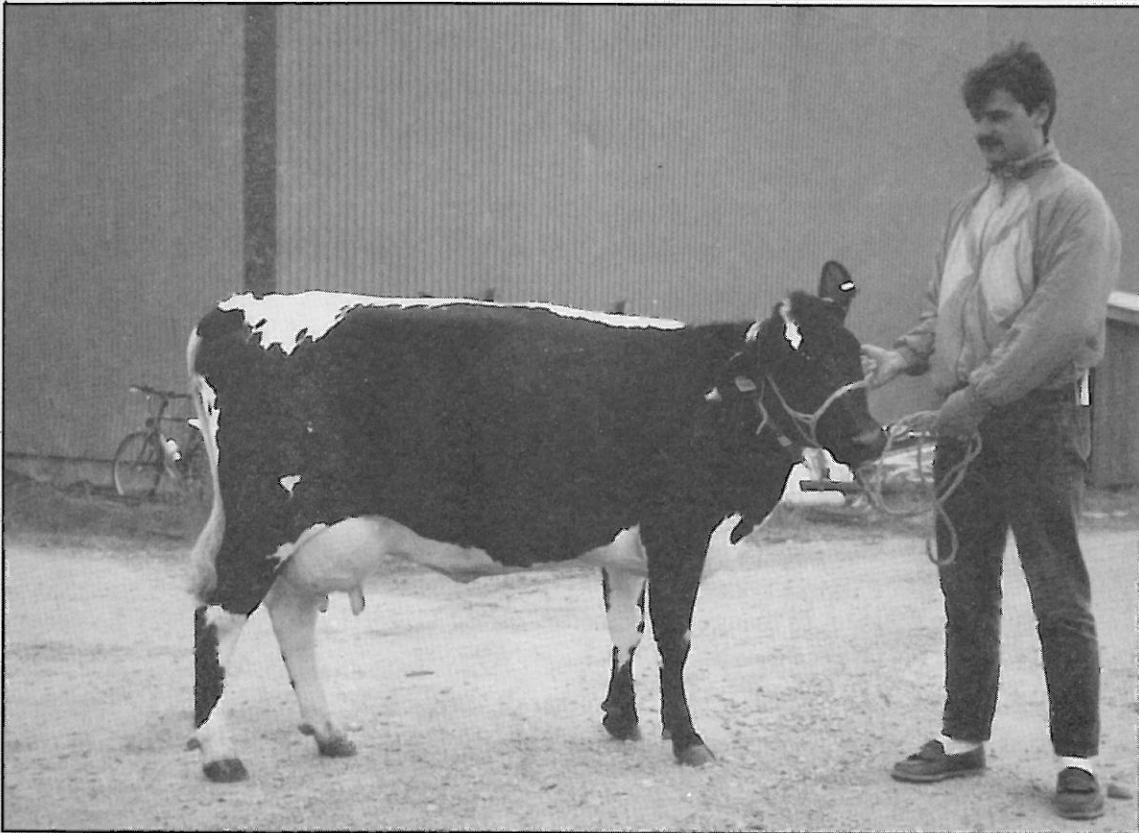

STN-BLADET

INFORMASJONSBALD FOR
AVSLAGET FOR SIDET TRØNDERFE OG NORDLANDSFE
NR 3. 1995 ÅRGANG 6

996 Staslin frå Vefsn Landbrukskole vart beste ku på Hattfjelldal dyrskue den 25. Juni.
Far til kua er 9080 Solmann og morfar 9077 Chambalolo (Stambokført gardsokse)
Staslin fekk 8,5 poeng for kropp og bein og 4 poeng for jur.

Hattfjelldal Dyrskue

STN-dyra på NLH

Fjällkor vid Luleälven

Årets seminoksar

Nytt frå styret

Jubileumskalender

ISSN: 0804 - 1113

Hei !

Denne utgåva av bladet kjem noko seinare enn nr. 3 har gjort før. Dette fordi at vi ville ha med referat frå styremøtet i oktober. Men om det kjem seint, så er det i alle fall meir omfangsrikt enn det har vore nokon gong før. Da STN-Bladet starta opp, trudde vi at 12 sider ville vere det maksimale vi fekk stoff til, 3 gonger i året. No har vi 24 sider, og enda ikkje plass til alt vi gjerne skulle hatt med ! Likevel oppfordrar vi alle om å sende oss brev, innlegg, foto og anna som vi kan bruke. Vi får håpe vi får ei livleg meinigsutveksling til neste år, da vi skal ta opp avlsmål og rasestandard til diskusjon.

Gardsbesøket denne gongen er frå Sverige, og eit tettare samarbeid med SKB-föreningen kan de lese om under "nytt frå styret". Det er mange spennande ting på gang !!

Av ting som har skjedd sia sist, kan vi nemne at det i sommar for første gong på mange år vart arrangert ei utstilling i Nord-Noreg, der det var STN-dyr med. Resultata frå denne, godt besøkte utstillinga i Hattfjelldal den 25. Juni, har vi med. Det var også representert STN-dyr på fylkes-utstillinga i Børsa i Sør-Trøndelag den 16. september. Avslaget var representert på begge plassane, og fekk spreidd informasjon om rasen og laget til mange interesserte.

I anledning av at Avslaget for STN er 50 år i 1996, har det vorte laga ein jubileumskalender med STN-foto og -historikk. Så no er det berre å slappe av, - julegavane er sikra !

Årsmøtet blir, som vi skrev i siste nr., 22. og 23. mars 1996 på Fru Haugans Hotell i Mosjøen. Forhåpentlegvis vil vi få med fleir av STN-brukarane i Nord-Noreg når vi har lagt årsmøtet til Mosjøen, men vi er jo likevel berre halvmidt i landet ! For alle som har tenk seg på årsmøtet er det i alle fall på tide å begynne å blidgjere avløysaren ! (Gje han/henne ein STN-kalender !!)

Odd, Christian og Atle

Redaksjonskomité:

Atle Meås, Rønningen, 6630 TINGVOLL
Odd Rossing, 7633 FROSTA
Christian Saxlund, Imsroa, 2480 KOPPANG

Telefon: 71 53 15 48
Telefon/ Telefax: 74 80 78 35
Telefon: 62 46 32 22

Abonnement: Kr 100,- pr år. Odd Rossing, 7633 FROSTA

Postgirokonto: 0824 0157803

Seminoksar for sesongen 1995/96

9032 MOEN

Dette er en mye brukt okse med en hel del gode kyr etter seg. Døtrene hans ligger, med vanlige forbehold om få dyr osv, 4 - 500 kg over middels mjølkeavdrått, og med ca 0,1 % lavere protein enn midlet. Mora, 101 Bliros, lå imidlertid høyere i tørststoffprosent enn midlet i besetningen. Morfaren var den gode svenske oksen 9000 Dragos, som vi finner igjen som farfar til 9087 Harg. 9032 Moen gir typiske, gjerne svartsidete dyr av middels størrelse. Laget kunne godt tenke seg en sønn til etter 9032, så vi prøver en sesong til.

9036 SEBU

Har vært brukt 2 ganger tidligere, men har kanskje ikke vært av de mest populære. Oksen har en svært interessant og sansynligvis helt ren norsk avstamming. Farfar er 9006 Nero, og farmorsfar er 8998 Koss Varli, en kombinasjon vi ikke har i noen annen okse. Når det gjelder avstamminga på morsida vet vi ikke annet en at Stjerna var født i 1971 og at far var en gardsokse. Stjerna var 13 år da 9036 ble født og hadde da et meget godt jur, uten tegn til nedslipp og med passe store og fint plasserte spener. I 1982 og -83 ble mjølka veid hver dag av eieren, Harald Sæther. Stjerne mjølka da på moderat fôring ca 5000 kilo. Både oksen og mora var mørkt svartsida, noe som kan vere nyttig etter at vi i det siste har brukt ganske mange lyse okser. 9036 Sebus døtre ligger noe under middel i mjølkeavdrått, men med høy proteinprosent, drøyt 3,5 %

Vi mener derfor at oksen bør få en sjanse til.

Til venstre: **Heilsyster til 9032 Moen.**

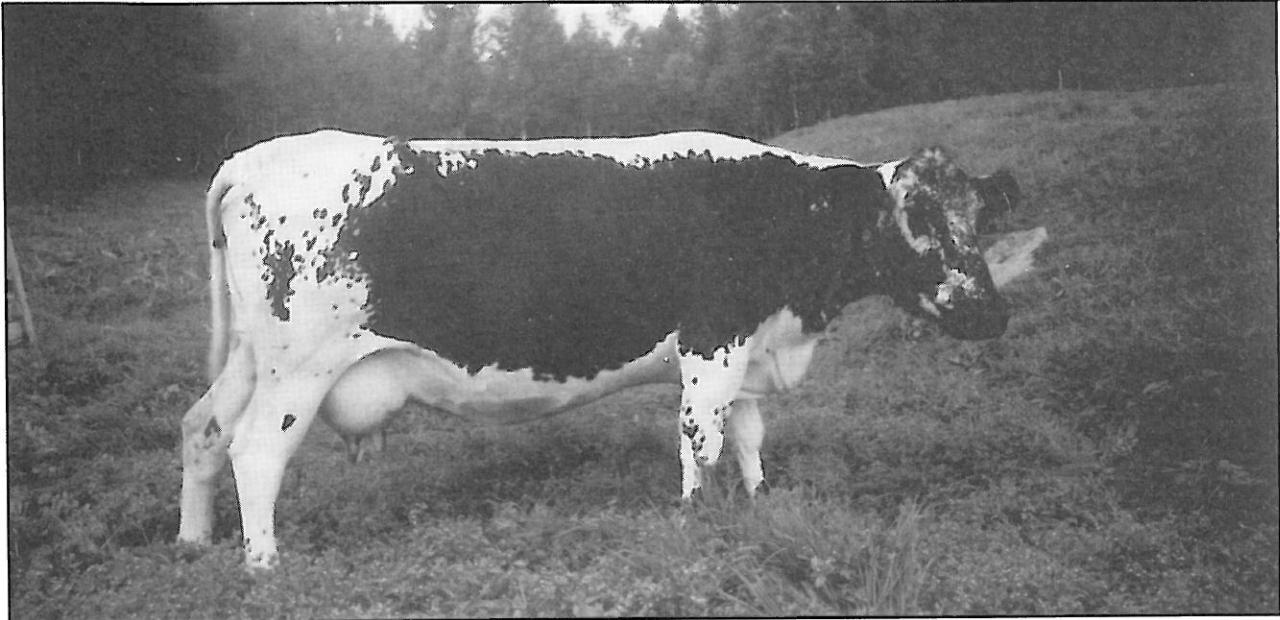
Avdrått 1990 : 7399 - 4,4 - 3,5

5 års middel : 5557 - 4,5 - 3,5

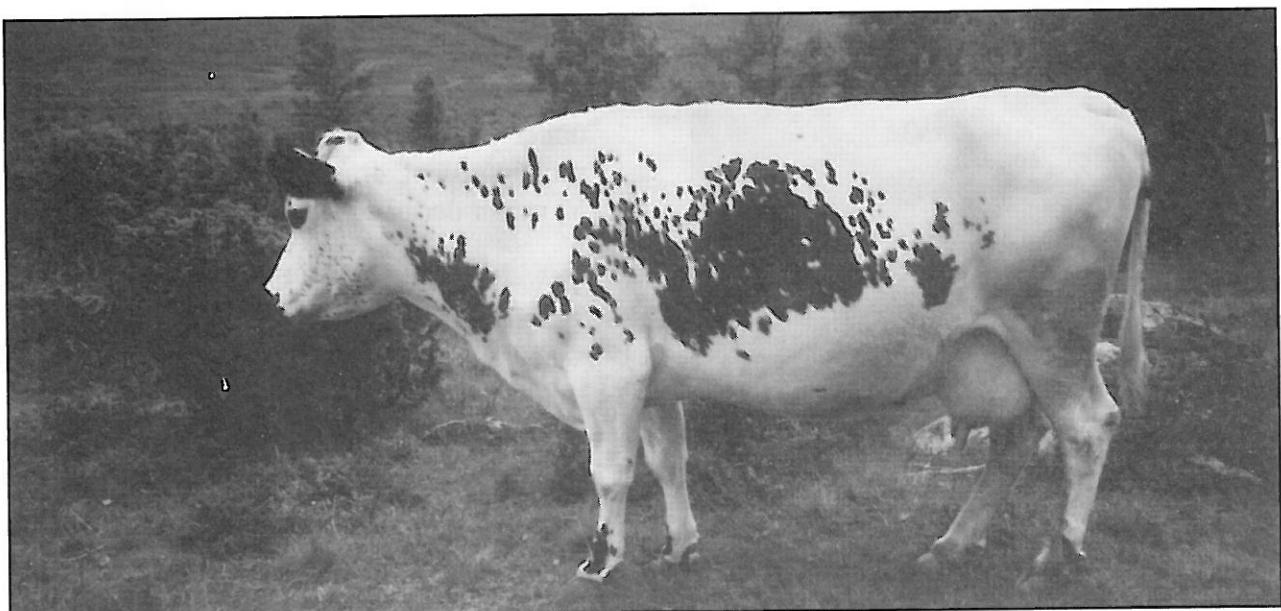
Kua heiter 172 Drople, og er mor til 9061.

Under: **9036 Sebu**

45 Miranda etter 9009 Sevat. Mor til 9066 Miro.

211 Linnea etter 9005 Mono. Mor til 9110 Hårstad.

9066 MIRO

Far til Miro er den gode svenske oksen 9049 Maro, som på det høyeste lå på 110 i indeks. Døtrene til 9066 er forholdsvis unge enda, men tegner bra, med høy proteinprosent (3,5). Oksen nedarver for en del sin brannete farge. Brannete kyr har hatt et godt ord på seg fra gammalt av ! Mor til Miro, 45 Miranda var som bildet viser svartsidet. Den hadde et funksjonelt jur og bra ytelse. Miranda er også mor til 9073 Miramis.

9110 HÅRSTAD

Denne oksen er et resultat av rettet inseminering med gammel sæd. Merkelig nok har oksen en høy 1 årsvekt. Mora, 211 Linnea, var ei lita ku, og faren 9009 Sevat hadde ei 1 årsvekt på 350 kilo. Linnea er født hos Bjarne Moen. Det var ei god ku med bra jur og korte spener. Kua ble drektig på 1. Inseminering hvert år, og hadde et kalvingsintervall på 11,2 måneder.

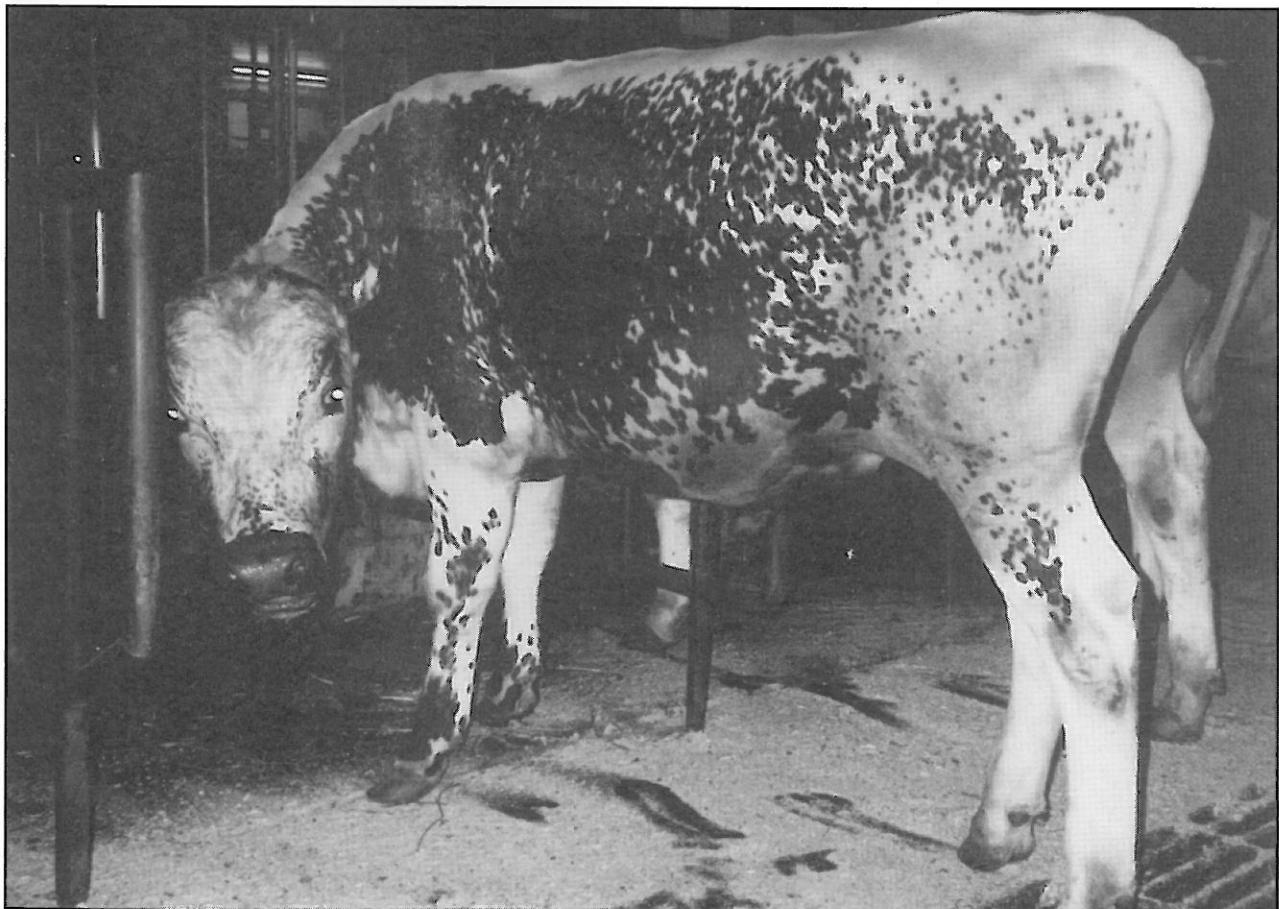
9111 HØGLO

Høglo er etter den langtidslagrede oksen 9018 Sæther. 9018 har ikke vært brukt tidligere, da man mente at ytelsen til mora var for lav. Det virker imidlertid som de kvigene som nå etter hvert kommer i produksjon tegner meget bra. Mora til Høglo, 261 Rosamunde, stammer fra den ukontrollerte besetningen hos Harald Nyhus, Os i Østerdalen. Rosamunde er ei lita djup ku som ikke har mer enn middels ytelse, men ligger meget høyt i tørstoffinnhold. I 1994 mjølket kua 4130 kilo mjølk med 5,7% fett og 3,8% protein. Juret er bra, bortsett fra litt lange spener, noe som er ganske typisk for døtre etter 9043 Harsjøen.

9114 MORUGG

Er sønn av 9020 Jowi, som representerer den minste av de norske okselinjene. 9020 har ikke imponert når det gjelder døtrenes ytelse, men proteinprosenten er relativt høy. Morfar til Morugg er

9024 Langen, en okse som har gitt mange høytytende kyr, noe 186 Kvitsi er et godt eksempel på. Vi tror dette burde kunne bli en god kombinasjon. Kvitsi var i 1993 oppe i 6917 kilo mjølk med 4,7% fett. (= 8093 kilo 4% målemjølk). Kua lever i beste velgående og har et bra jur som har fått påkjenningene godt.

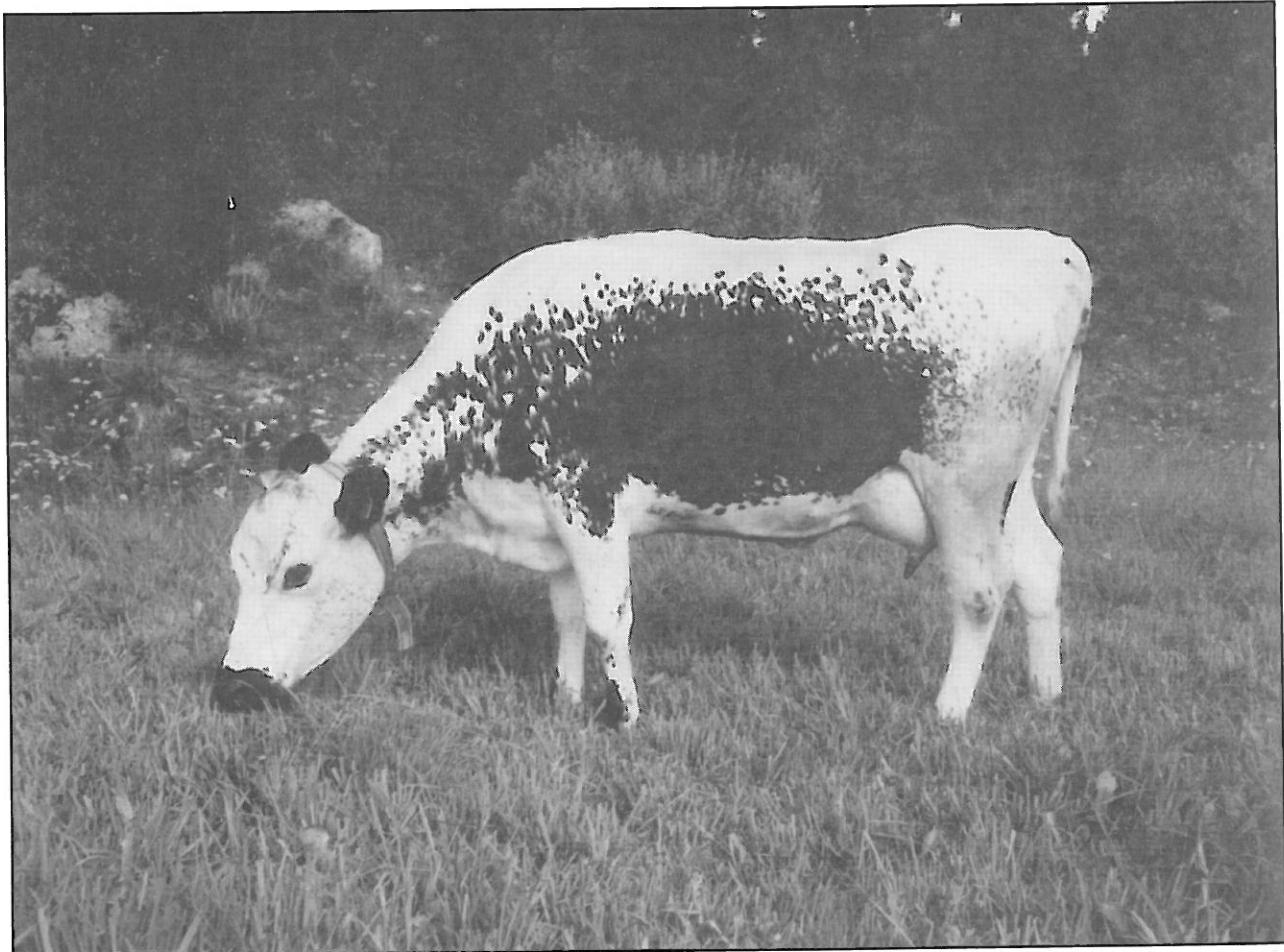
9111 Høglo.

9115 MAGNE

Er foreløpig den eneste oksen vi har etter 9006 Nero, som har gitt både typiske og gode dyr. 9115 Magne er halvbror til 9106 Snaps. Mora, 6 Melissa, som er født hos Egil Estensen i Brekken, har oksen 9002 Mesir som mormorsfar. Denne oksen har vi trodd var 50 % Vestfinsk, men nå viser det seg at Mesir er en ren rødkolleokse. Både 9106 Snaps og 9115 Magne kommer derfor ut med ca 8% fremmed blod. Begge oksene er også temmelig store. 6 Melissa er ei jevnt bra ku med høy proteinprosent.

9119 SMÅSJØKONGEN

Dette er den andre oksen etter 9020 Jowi i denne årgangen. Det blir vel også den siste foreløpig. Da 9020 sist ble brukt, gikk det ut for mye sæd, slik at det nå bar er drøyt 150 doser igjen. Morfar til Småsjøkongen, 9058 Hovdal, har en del døtre etter seg som foreløpig er unge, men tendensen peker i retning av bra ytelse med høy fettprosent og noe mer varierende proteinprosent. Mora 158 Terne har en middels ytelse, men ligger godt over besetningsmiddelet når det gjelder proteinprosent. Juret er bra, med godt plasserte spener. Framspenene er kanskje litt lange.

158 Terne etter 9058 Hovdal. Mor til 9119 Småsjøkongen.

Jubileums-song for STN

I og med at Avlslaget for STN er 50 år i 1996, har vi lyst til å ha ein eigen jubileums-song til Årsmøtet neste år. Jubileumskomiteen inviterer derfor alle til å kome med bidrag. Sett deg ned med papir og blyant og slepp kunstnaren i deg fram. Eller kanskje det ramlar ein song ned i hovudet ditt medan du driv å mjølkar, tidleg ein morgen. Skriv ned songen (som bør gå på ein kjent melodi) og send han til Jubileumskomiteen V/ Gerd Inger Flå, 7347 ULSBERG innan 1. mars

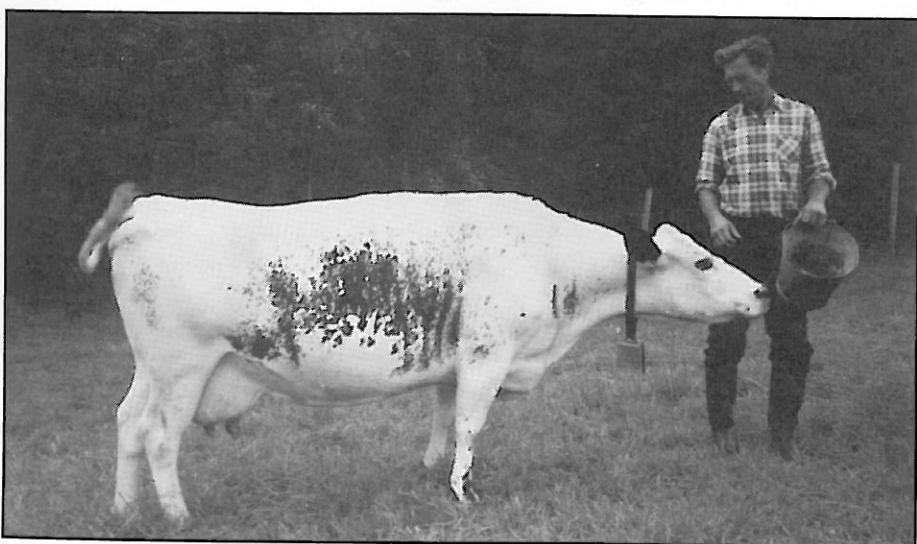
2 OKSEKALVER TIL SALGS

Kalv nr 1:	Fødd: 30.09.1995	Svartsidet
Mor:	24 Kvikkros (Bildet)	Avdrått 1994: 5040 - 4,3 - 3,5
Morfars:	9043 Harsjøen	Mmf: 9004 Selo Mmmf: 9027 Prim
		Mmmmf: 8989 Heid Gravaune
Kalv nr 2:	Fødd: 09.10.1995	Kvit med små svarte spetter på sidene
Mor:	39 Løkkmari	Avdrått 1994: 4161 - 5,0 - 3,5
Morfars:	9049 Maro	Mmf: 9030 Bill Mmmf: 9006 Nero
		Mmmmf: 9006 Nero

Far til begge kalvene er 9107 Løin, so er etter den gamle SKB-oksen 65 Lur, født i 1966

Mor til Løin er 151 Nina hos Karl Gustav Hedling, etter den norske oksen 6659 Jo Moen.

Amund og Elisabeth Wormstrand, 2263 BRANDVAL Telefon: 62 82 51 30

24 Kvikkros
Etter
9043 Harsjøen

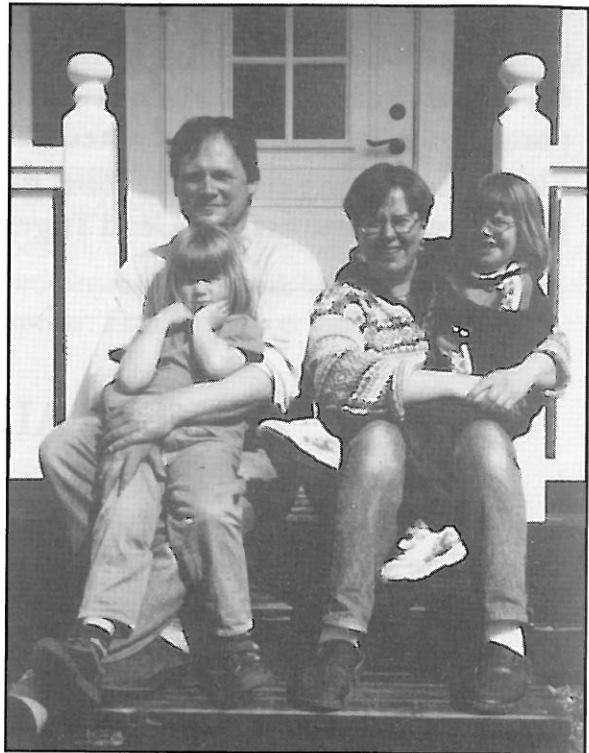
“ Fjällkor vid Luleälvens bredd ”

STN-Bladet har denne gongen vore over grensa til broderlandet og besøkt Robert og Eva Nilsson i Övre Svartlå like utanfor Boden i Norrbotten.

Robert Nilsson har dei siste åra vore ei av drivkreftene bak arbeidet med å redde og utvikle den reine Fjällkua, og ei meir glødande interesse og sterkare engasjement enn det Robert legg ned i dette skal ein leite lenge etter.

Til v: Robert og Eva Nilsson med døtrene Emma (5) og Mimmi (3) på trappa.

Garden til Robert og Eva, som på folkemunne blir kalla “ Isi Nils Nilsa ” (hos Nils Nilsson), ligg svært vakkert til, på breidda av Sveriges største elv, Luleelva. STN-Bladet var på besøk akkurat da storflaumen herja i Noreg, og også i Nord-Sverige var det ei tid fare for flaum, og da ligg denne garden utsett til. Robert fortalte at dei hadde opplevd å måtte bruke båt over tunet. Denne gongen gjekk det heldigvis bra, Luleälven heldt seg på plass. Garden er totalt på 360 dekar dyrka mark, og Robert før på dette vel 30 årskyr. Størstedelen av arealet er eng, men litt bygg blir og dyrka. Sverige har, først no etter å ha vorte EU-medlemmar, innført mjølkekvoter. Robert har foreløpig fått kvote til 20 kyr, men håpar at han kan få auka kvoten slik at han kan ha 30 kyr, noko han meiner han

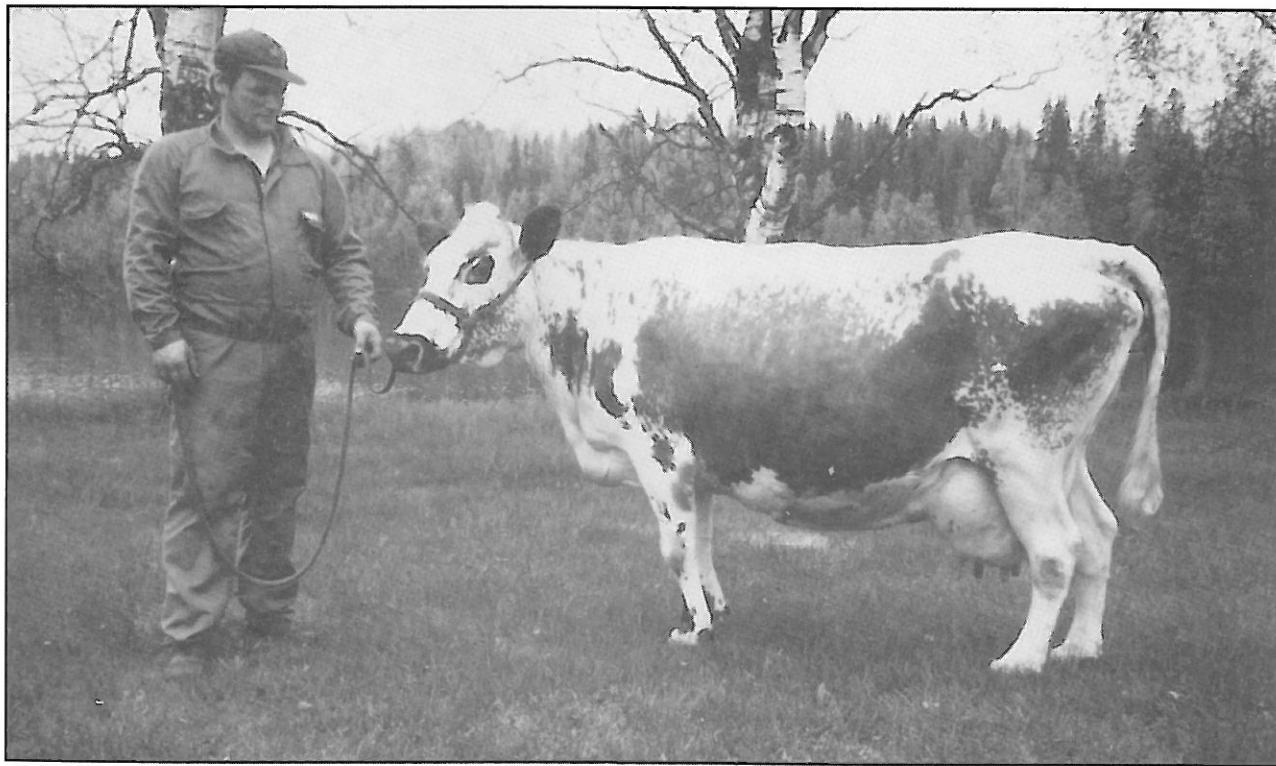
bør ha for å klare seg i den harde økonomiske situasjonen som Sveriges mjølkebønder er i. Robert vel å vere optimist, og trur nok at det skal bli ei råd etter kvart. Sjølv ikkje “ EU - elendet ” skal greie å få han til å slutte med kyr. Det er ku-bonde han er og det skal han fortsette å vere !!

Robert er oppvaksen på garden, og hadde allereie som gut ei levande interesse for kyr og feavl. Han studerte stamtavler, og oksekatalogane vart leste frå perm til perm. Faren selde dei siste Fjällkyrne da Robert var 2 år gammal, og hadde rein SRB (=NRF) buskap. Den unge herr Nilsson var ikkje gamle karen før han kunne gardsstamboka til faren på rams. Ein liten kilometer lengre opp over langs elva budde Torsten, ein eldre mann som hadde

ein liten buskap med 5-6 Fjällkyr. Der var Robert ofte på besøk, og hos Torsten var det interessa hans for Fjällkyrne starta.

Faren måtte etter kvart slutte med kyr på grunn av sjukdom, og det var kutomt på garden i fleire år. For 5-6 år sidan starta imidlertid Robert og Eva opp att med mjølkekyr. Robert fortel at han da fekk lyst til å prøve den kurasen som oprinneheld høyrde heime der, nemleg Fjällkyr. Han hadde jo fått høre at det der gamle "rasket" var det ingen vits i å satse på, for dei mjølka jo ingen ting. Robert ville prøve likevel, og i alle fall ha SKB som ein del av buskappen. Stor var derfor undringa da dei første innkjøpte kyrne tok til å kalve og mjølka så godt. Han bestemde seg derfor for å satse berre på Fjällrasen, og har i dag så og seie rein besetning.

Da STN-Bladet var på besøk først i juni, hadde han eit gjennomsnitt dei siste 12 månadene på 31,2 kyr: 7232 kilo mjølk med 4,5% feitt og 3,6% protein. Dette er imponerande avdråttstal for ein STN-bonde, men Robert har ei, etter STN-syn, hard føring av dyra sine. Mjølkekryrne får fri tilgang på rundballesilo, samt kraftfôr etter avdrått. Dei kyrne som mjølkar mest får mellom 11 og 15 kilo kraftfôr pr dag. Kraftfôret som Robert brukar heiter " Elit " og inneholder 23% råprotein, 130 gram AAT/ kg og + 20 gram PBV/ kg. Han skulle no byte ut dette kraftfôret, og gå over til " Elit 2050 ". Dette inneholder 26,5% råprotein, 140 gram AAT/ kg og + 55 gram PBV/ kg. Mjølkekryrne står inne heile året, medan ungdyr og sinkyr (dei fleste kyrne om sommaren) er ute.

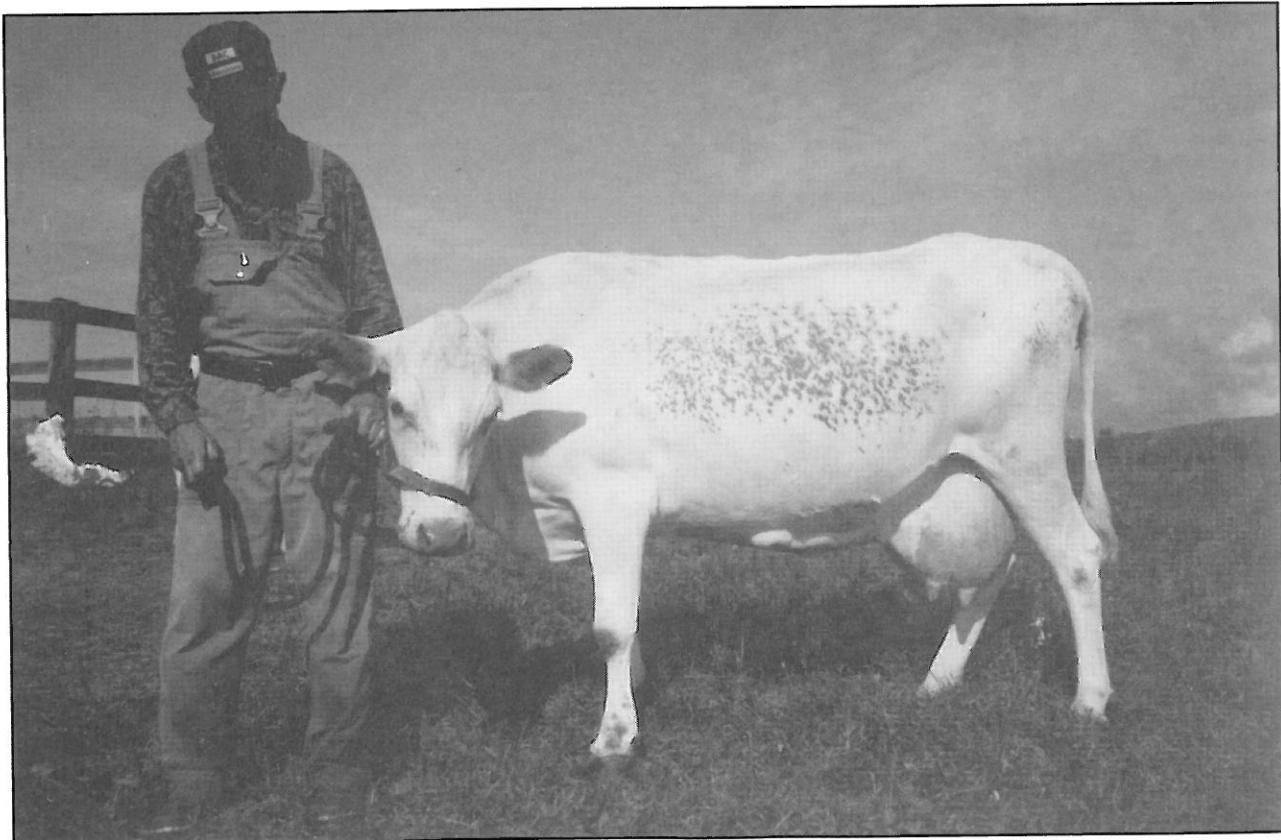

*132 Duva er fødd 28.03.1976 og er altså vel 19 år gammal. Far: 41 Lyster.
Mor til Duva var fødd i 1965 og hennar far igjen var ein feavlslagsokse.
Duva går som "pensjonist" som Robert seier men ho kalvar da kvart år, og mjølka siste året
4658 - 4,2 - 3,3. Og det er da vel ikkje så verst av ein pensjonist ?*

Robert meiner at han i alle fall har bevist for alle skeptikarane at Fjällkyrne mjølkar meir enn bra nok dersom dei blir føra etter moderne prinsipp og normar. Det manglar ikkje på mjølkeevna. Men han meiner samtidig at moderne husdyrføring er på det nærmeste forkasteleg, og svært lite framtidsretta. Helst ville han ikkje hatt så høg avdrått på kyrne. Han har stor sans for det som mange STN-bønder i Noreg er opptekne av, med utnytting av lokale resurssar som utmarksbeite og ei mindre intensiv føring, med lite kraftfør. Men skal ein henge med i karusellen i Sverige i dag så må ein drive med slik hard føring og ha ein høg avdrått.

På garden blir det bruka ein god del eigen okse, noko Robert meiner er svært viktig for å få brukte mange nok oksar i avlen. Da eg var der hadde han ein okse som heitte 60 Blomman. Denne var etter ein gamal Fjällokse som heiter 64 Griver. Ein god del både av kvigene og kymme vart para med oksen. Kvigen kalvar stort sett inn ved 21-22 månaders alder.

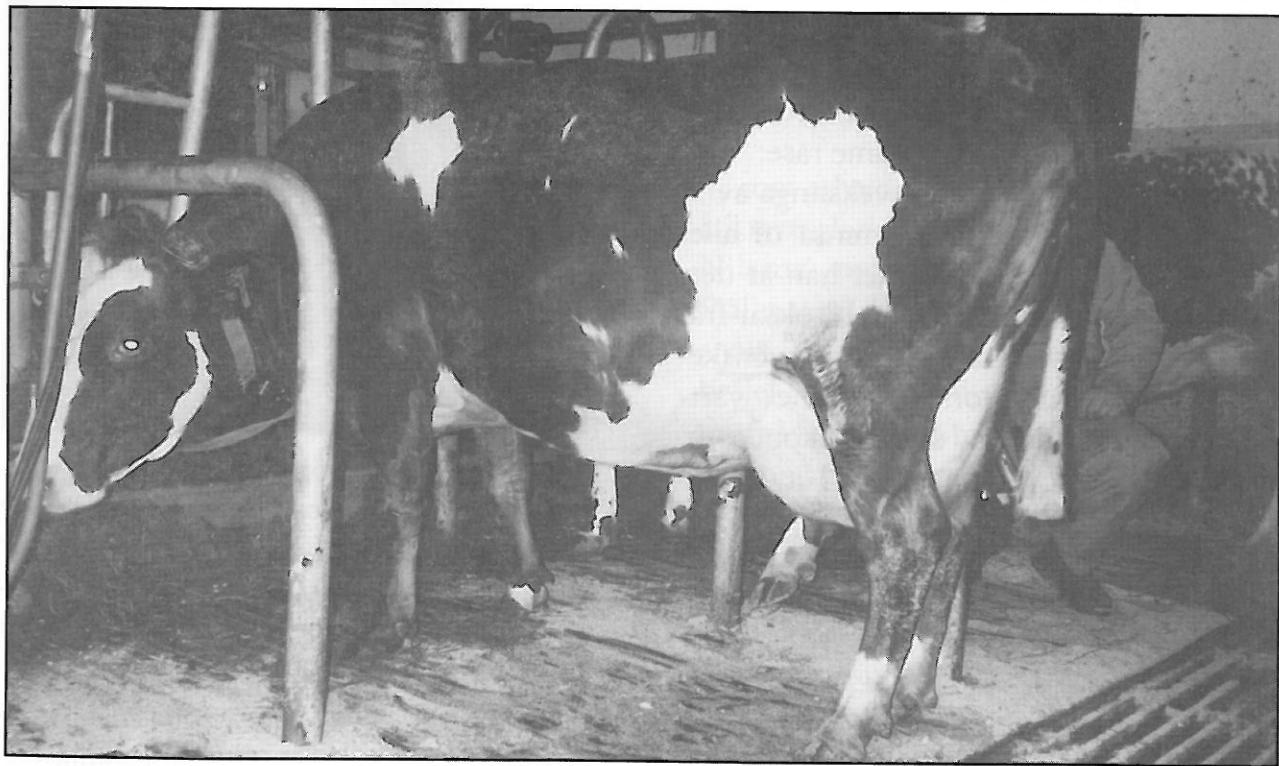
Fleire av dyra er etter eldre, langtidslagra oksar. Desse oksane har vorte sette inn i avlen att for å gjere den avlsmessige basen for fjällrasen breiast mogleg. Forhåpentlegvis vil vi også i Noreg etter kvart sjå avkom etter desse gamle Fjällraseoksanane, fødde på 50- og 60-talet.

*167 Flisa er ei av Robert sine favorittkyr. Ho er 6 år gammal og veg 396 kilo levande.
Avdrått i 1994: 8723 - 4,6 - 3,6 I 1995 ser ho ut til å kunne kome over 10000 kilo.
Far er 9049 Maro og morfar 50 Gunder. Dyrlegebehandla 1 gong som kvige, det er alt.
Etter Roberts utsegn den mest økonomiske kua på fjøset.*

Robert Nilsson har etter kvart vorte svært oppteken av å bevare den reine Fjällrasen, og kome bort frå den kryssingsvegen som SKB har vore inne på dei siste 25 åra. Det har vore sett inn i avl alt for få oksar, og desse oksane har for ein stor del vore nært i slekt. Den største faren for ein liten rase som driv avl gjennom semin og avkomsgranskning, er faktisk at det skal dukke opp gode oksar. Oksar som 9028 Basker, 9030 Bill og 9049 Maro pluss eit par til har fullstendig fått dominere i avlen, og det har vorte nært slektskap mellom dei reinrasa dyra i populasjonen. Talet på reinrasa dyr har også krympa sterkt gjennom innkryssinga av Frieser, Jersey, Vestfinsk Boskap og Islandsfe, samt at talet på SKB-kyr totalt sett har gått tilbake.

Dette gjorde at den reine fjällkua sto i fare for å forsvinne. Da var det at ein del entusiastar, derimellom Robert Nilsson slo alarm. Dei fekk støtte gjennom WWF til å starte eit prosjekt som vart kalla " Rädda Fjällkon ". Dette prosjektet har vi omtala i eit tidlegare nummer av STN-Bladet. Robert inrømmer at det har vore mykje arbeid, men det har bore frukter, og situasjonen er no ein heilt annan enn berre for få år sidan. Det har vorte eit mykje større utval av reinrasa seminoksar, samarbeidet med STN er under utvikling og interessa for rasen er aukande.

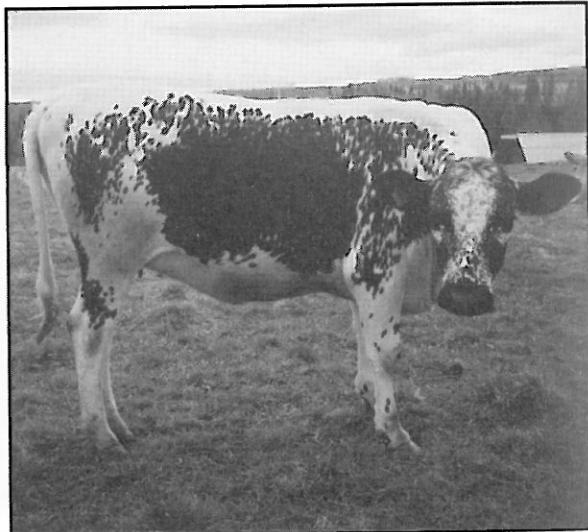

318 Druva er dotter til 132 Duva og 64 Griver. I denne kua er det altså kun reint, gammalt fjällrasblod. Denne fargen var nokså vanleg på fjällkor i tidlegare tider, men har vorte svært sjeldan som følge av "kvitavlen". Robert vil gjerne ha tilbake meir av fargevariasjonen innan fjällrasen. Druvas avdrått hittil i år: 278 dagar: 5196 - 5,1 - 3,7

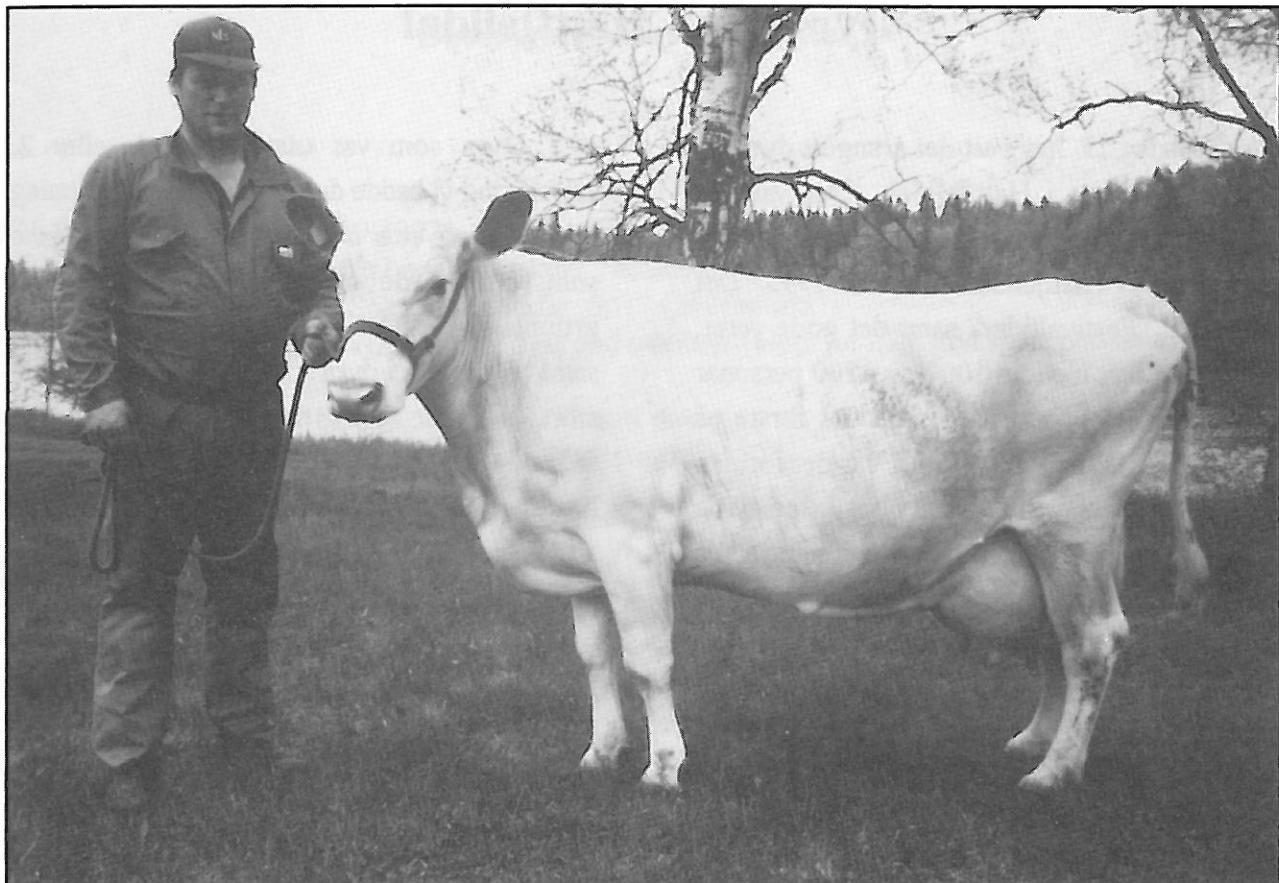
Den gode Robert har likevel ein del punkt som han meiner må viast større merksemd når det gjeld avlen i tida framover. Det eine er fargen til dyra. Den "gamle" uniformen til Fjällrasen er jo kvitt, med svarte øyrer og svart mule, og mange er framleis opptekne av at ekte Fjällkyr skal ha denne fargen. Robert er imidlertid tilhengar av at ein får til meir farge på dyra. Han minner om hypoplasien som gjorde stor skade for Fjällrasen og som ville ha vore katastrofal, om vi fekk ei liknande oppblomstring i dag. Kjønskjertelhypoplasi er som kjent ein arveleg defekt i kjønsorgana som er knytt til fargen på dyra. Heilt kvite dyr = størst fare for hypoplasi. Etter Roberts syn bør ein få inn meir sidete dyr i rasen, og få fram att den fargevariasjonen som fanst i rasen før den offisielle "Kvitavlen" starta. Ein må også kunne godta å bruke for eksempel einsfarga svarte oksar for å få inn meir farge. Samarbeid med STN vil også vere positivt for å få inn meir sidete dyr, meiner Robert.

STN-rasen har etter Roberts syn vorte ufortent diskriminert i SKB-kretsar i Sverige. STN og Fjällku er same rase. Ein kan berre sjå på en store utvekslinga av avlsdyr det har vore over grensa til alle tider. Som eksempel nemner han at det på 1930-talet vart importert 13 oksar frå Rørosdistriktet som vart sett inn i svenske feavlslag. Dei norske oksane vart populære fordi dei gav sidete avkom som dermed var fri for hypoplasi. 11 av desse oksane fekk tilsaman 318 søner og 295 sønesøner som vart stambokførte i Sverige. Den mest betydningsfulle Fjällraseoksen i nyare tid, 9030 Bill stammar direkte frå ein av desse importoksanane, nemleg oksen 4517 Soon, fødd 30.04.1936 hos Ole T. Korssjøen på Røros.

På 1950 og 60-talet kom det ein ny runde med import av levande dyr frå Noreg til Sverige. Det var også importert sæd av ein del STN-oksar på 1960-talet. Oksar som 8197 Jo Sing, 8036 Varg og 8067 Borgson har sett større eller mindre spor etter seg i Sverige. Mellom anna har dei i Sverige ført vidare okselina etter 8036 Varg, medan denne lina har gått ut her i landet. Forhåpentlegvis vil vi snart få ein okse frå denne lina over kjølen att. Robert meiner at STN både har vore og er svært viktig for Fjällrasen. Det vart i fjor eksportert nok ein runde med sæd av STN-oksar til Sverige. Kanskje får vi snart sjå søner etter både Mono og Nero, Sevat og Langen i bruk i Sverige!?

333 Adriana er etter oksen 38 Desing. Desings mormor vart importert til Sverige frå Erik Kalstad i Meldal i 1951. Morfar til Desing er 8067 Borgson. Adrianas far var altså ein rein norsk STN-okse, om enn fødd i Sverige. 38 Desing har lege på langtidslagring i Sverige, og er no teken fram att for å produsere nye søner til å sette inn i semin.

54 Skrika etter 9049 Maro er Roberts høgstytande ku.

*Avdrått etter 278 dagar i 1995: 10320 kilo mjølk med 4,6 % feitt og 3,8 % protein.
Dagsavdråttar siste laktasjon var: 39 - 48 - 43 - 42 - 38 - 37 - 36 - 34 - 32 - 32
Robert likar eigentleg ikkje kua, og meiner at ho mjølkar alt for mykje.*

Robert snakkar seg fort varm når temaet er Fjällkyr og avl, og dei som kjenner han veit at da held han det gjerne gåande ei tid også. Han har ikkje berre greie på avstamminga til sine eigne dyr, men dei fleste SKB-dyr i Sverige som er så reinrasa at dei er interessante har han oversikt over, i alle fall så verkar det slik. Avstamminga til alle oksane og oversikten til dei forskjellige okselinene, både svenske og norske har han i hovudet.

Eva tykkjer nok at det blir litt for mykje ku til tider, og seier at ho må passe på å få han til å gjere andre ting også, - innimellom...

Vi som arbeider med STN-rasen kan i alle fall vere glade for alt arbeidet som Robert Nilsson med fleire har lagt ned for Fjällrasen. Utan dette arbeidet hadde vi snart ikkje hatt den gode reserven av lite beslektta dyr til å dryppa inn i STN for å unngå innavl. Med eit nært samarbeid mellom dei to raseorganisasjonane kan både STN-kua og Fjällkon sjå framtida lyst i møte.

Eg takkar med dette for ei usedvanleg triveleg helg hos Eva og Robert, Emma og Mimmi i Svartlå.

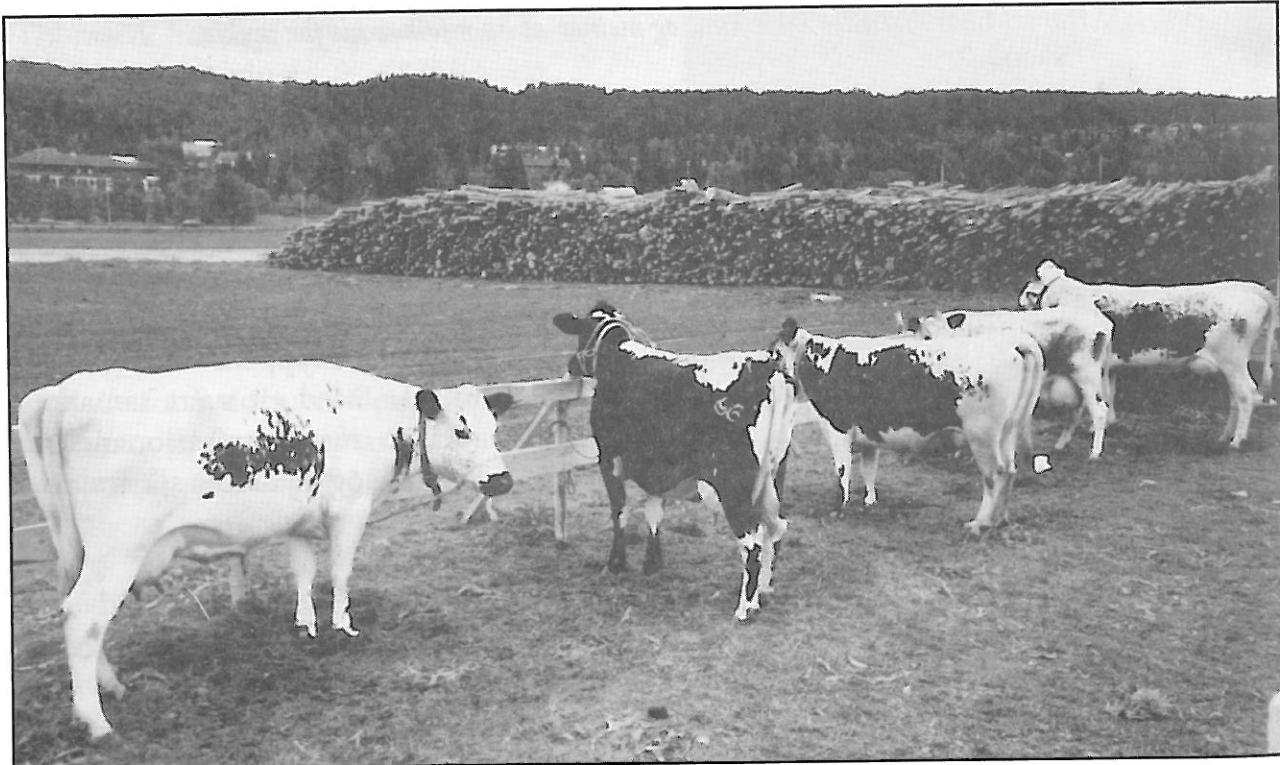
Atle

Dyrskue i Hattfjelldal

Søndag 25. Juni vart det arangert dyrskue på småflyplassen i Hattfjelldal. Det var det lokale produsentlaget som arangerte utstillinga som ein del av Hattfjelldalsfestivalen 1995. Det at det var "Festivaltider" samt det gode veret, gjorde sitt til at mellom 1000 og 1200 personar overvar fesjået, som faktisk var det første på over 30 år i Hattfjelldal. På sjået var det forutan 6 kyr og ein kalv av STN, både NRF, Jersey og fleire kjøtferasar. Odd Rossing og underteikna var utsendt som representantar for avlslaget, og drog med oss både brosjyrar, plakatar og STN-Blad som vi delte ut til dei mange som var interesserte i " Nordlanskua ". Vi to var også dommarar for dei 6 STN-kyrne.

Dyra som var utstilte var 1. eller 2. kalvskyr og vi hadde derfor ikkje noko grunnlag for å premiere etter avdrått. Dei premiegradane som vart nådde er derfor berre tildelt på grunnlag av eksteriøret. Her følger resultata samt bilde av dei dyra som var utstilte, og som stort sett var gode representantar for den aukande bestanden av Nordlandsdyr i Nord-Noreg. Dyrskuet i Hattfjelldal var eit flott arrangement, og vi håpar det ikkje går så alt for lenge til neste gong det blir utstilling med Nordlandsdyr.

Atle

Frå utstillingsplassen i Hattfjelldal 25.06.1995.

Dømingsresultat og omtale

996 Staslin	Fødd: 02.09.1992 Eigar: Vefsn Landbrukskule, Mosjøen Far: 9080 Solmann Morfar: 9077 Chambalolo	Hos: Amund og Elisabeth Wormstrand, Brandval. “ Djup og kompakt ku med god overline. Godt jur med god spenepllassering. Noko lange framspenar. ”
Omtale:		
Resultat:	Kropp/ bein: 8,5 poeng 1. Premie.	Jur: 4 poeng Gavepremie fra Avslaget for STN. (bilde på framsida av bladet) Sum: 12,5 poeng
997 Drops	Fødd: 31.08.1991 Eigar: Vefsn Landbrukskule, Mosjøen. Far: 9022 Wickstrøm Morfar: 9078 Truls	Hos: Amund og Elisabeth Wormstrand, Brandval “ Lang ku med god overline. Noko grovbygd frampart. Godt kjøtsett. Noko krokhasa. Litt kort og sidt jur, med kjegleforma spenar. ”
Omtale:		
Resultat:	Kropp/ bein: 6,5 poeng 3. Premie.	Jur: 2,5 poeng Sum: 9,0 poeng
998 Lerka	Fødd: 18.09.1991 Eigar: Vefsn Landbrukskule, Mosjøen Far: 9065 Lijo Morfar: 9052 Bjarte	Hos: Kjell Wickstrøm, Oppdal “ Litt toppa kryss og nedsenka lend. Noko baktungt jur med lange og grove framspenar. ”
Omtale:		
Resultat:	Kropp/ bein: 7 poeng. 2. Premie.	Jur: 3 poeng Gavepremie fra utstillingskomiteen. Sum: 10,0 poeng
999 Nusse	Fødd: 10.07.1991 Eigar: Vefsn Landbrukskule, Mosjøen Far: 9006 Nero Morfar: Gardsokse	Hos: Inge Westman, Oppdal “ Svært lita, lågstilt ku. Kompakt bygd, med gode bein. Litt lause bøger og nedsenka rygg. Godt jur med små spenar. ”
Omtale:		
Resultat:	Kropp/ bein: 7 poeng 2. Premie.	Jur: 4 poeng Gavepremie fra STN-Bladet. Sum: 11,0 poeng
283 Bambi	Fødd: 06.05.1993 Eigar: Bjørn Bråten, Hattfjelldal Far: Gardsokse Morfar: 9052 Bjarte	
Omtale:		“ Speibygd og overbygd ku med lause bøger. Tynn. Sidt, nedsleppt jur med veldig dårleg jurfeste framme. Vidstilte men fine spenar. ”
Resultat:	Kropp/ bein: 5,5 poeng 0. Premie	Jur: 1 poeng Sum: 6,5 poeng

70 Bliros

Fødd: 06.04. 1993

Hos: Ida Grøholt, Oppdal

Eigar: Knut Jonny Vesterli, Hattfjelldal

Far: 9020 Jowi Morfar: 9014 Sem

Omtale:

"Høgstilt ku med god frampart. Litt hellande kryss og noko krokhasa. Litt kort bakjur. Fine spenar. 2 marispenor.

Resultat:

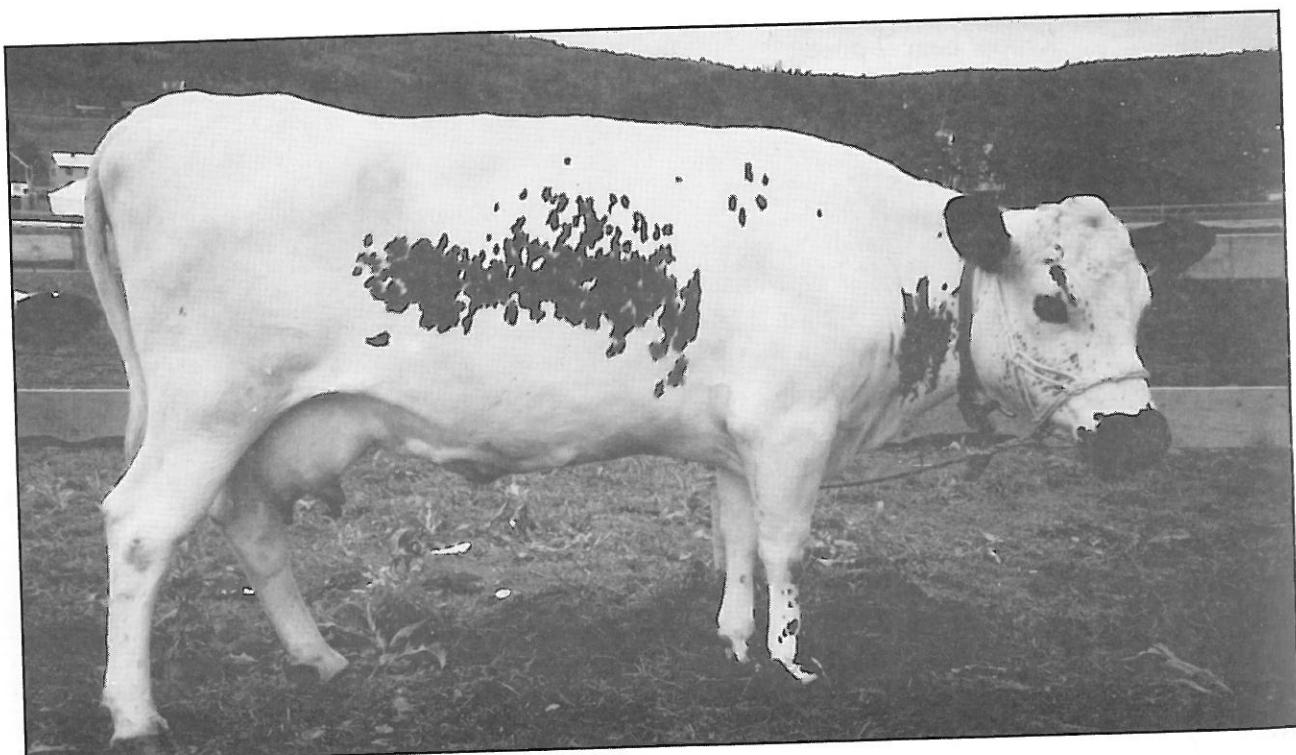
Kropp/ bein: 6,5 poeng Jur: 3 poeng Sum: 9,5 poeng

3. Premie

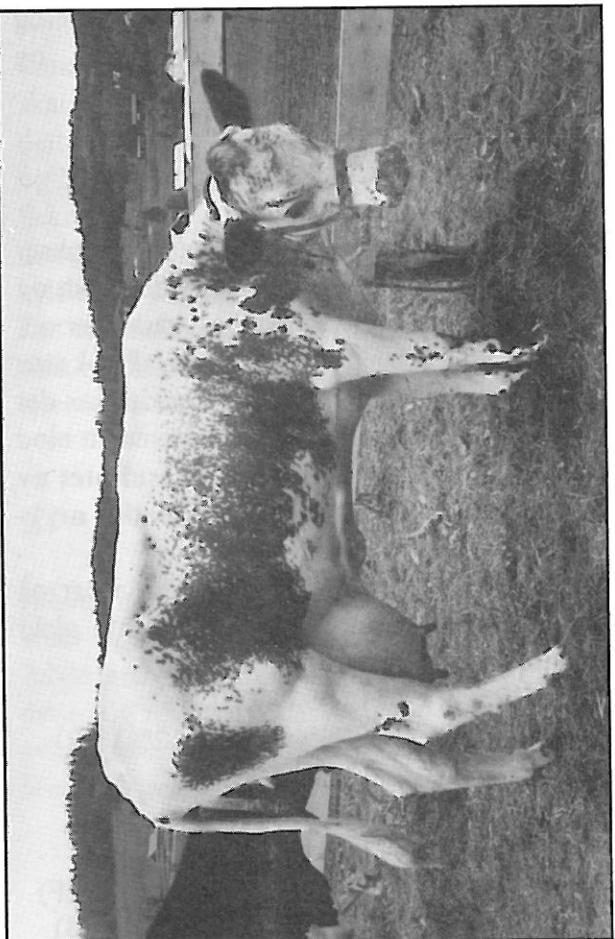
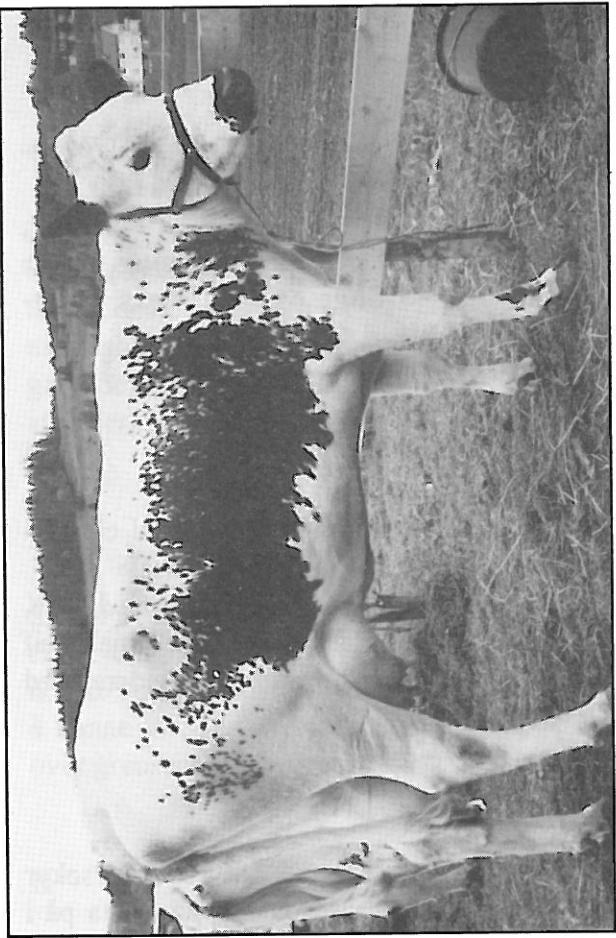
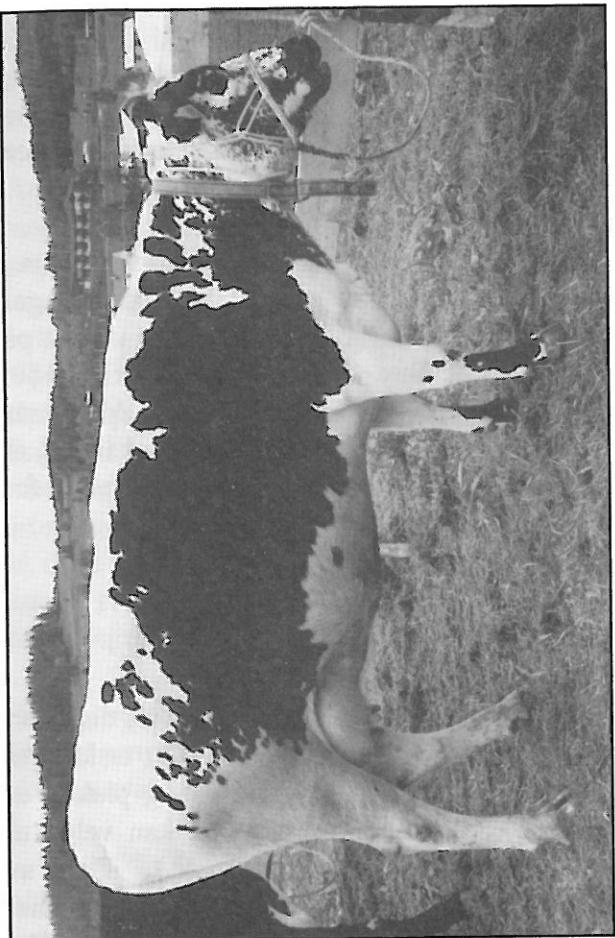
Gavepremie frå utstillingsskomiteen.

Roger Justad og Arnulf Lindahl frå Vefsn Landbrukskule
med 996 Staslin og 999 Nusse

997 Drops.
På neste side: Øverst frå v. 998 Lerka og 999 Nusse.
Nederst frå v. 283 Bambi og 70 Bliros

NYTT FRÅ STYRET

Styremøte vart halde på Oppdal Turisthotell fredag den 20. Oktober kl. 11.00

Til stades på møtet var: Grethe Hopstad, Amund Wormstrand, Leif Gjessing, Grete Løvaas, Jostein Stige og Atle Meås. (sistnemnde innkalt til sak III)

I

Det blir arbeidd med å prøve å få til eit TV-program i anledning 50-års jubileet i 1996. Leif Gjessing orienterte om kontakt med NRK Hedmark. Norge-Rundt-innslag eller anna. Leif er vår kontaktmann, og arbeider videre med saka.

II

Andre jubileumsmarkeringer. Styret undersøker kva for utstillingar vi eventuelt bør delta på i 1996. Vi bør ha fleir plakatar og bildemontasjar som er greie å ta med seg på utstillingar og andre arrangement. Grete Løvaas og Jubileumskomiteen vil få laga desse.

III

Atle Meås har tatt for seg alle lagets seminoksar frå 9004 til 9119. Han har reist ein del rundt og leita i gamle stambøker, utstillingskatalogar o.l. og laga så fullstendige stamtavler på alle oksane som mogleg. Gjennom dette arbeidet har det dukka opp ein del oksar med meir framandt blod enn det vi har trudd tidlegare. **Resultatet av granskingane vil kome i STN-Bladet nr 1-1996.**

Som ein konsekvens vil den sæden vi har på lager av ein del oksar bli kasta. Dette gjeld oksane:

9021 Hårstad	(12,5% VFB)
9053 Rønningen	(6,25% SLB+3,12%VFB)
9057 Arik	(12,5% VFB)
9069 Dilton	(12,5% VFB)
9071 Åsheim	(11% SLB)
9074 Mogutt	(8,6% SLB + 3,12% NRF)
9106 Snaps	(1,6% SLB + 7,8% VFB)

Tilsaman blir 7568 dosar kasta. Dette utgjer ca same sum i sparte lagringskostnader.

Når vi trekkjer dei dosane som no vart kasta i frå, hadde avslaget pr. 20.06.1995 på lager 41.886 sæddosar av i alt 48 oksar. Talet på dosar pr. Okse varierer frå 10 til 2180. Gjennomsnittleg 873 dosar pr okse. Alle oksar er automatisk sperra på 300 dosar. I tillegg er all sæden av dei langtidslagra oksane sperra for vanleg bruk.

IV

Bruk av den langtidslagra sæden vart diskutert i lys av Atle sine granskningar. Det er klart at avslaget må gå meir aktivt ut og plukke ut aktuelle oksemødre som vi så kan velge ut aktuelle oksar til. (Styrt paringar) Fleire av dei gamle oksane våre har vi få eller ingen søner etter, så her er det framleis ein del å hente. Dei gamle, langtidslagra oksane vil berre bli brukt til aktuelle oksemødre.

V

“Sverige-prosjektet”. Styret i avslaget hadde i sommar møte med styret i Avelsföreningen for SKB. Møtet fann stad på SKB-stämman i Lövånger i august. På grunn av EØS-bestemmelser er det vanskeleg for oss å få importere sæd frå Sverige. Derimot er det ikkje noko problem å sende sæd frå Noreg til Sverige. Grunnen er mellom anna at dei norske STN-oksane står på EØS-godkjent oksestasjon, noko dei svenske SKB-oksane ikkje gjer.

Dei to avslaga har difor funne ut at samarbeidet kan skje på følgande måte. Avslaget for STN vel ut ein del gode, reine Fjällkyr i Sverige som vi får inseminere med sæd av eldre, langtidslagra svenske oksar med interessant avstamming. Ein del av desse oksane har også **gamalt norsk blod** i seg. Dei oksekalvane dette resulterer i blir importerte til Noreg, og etter endt karanteneopphold sett inn på oksestasjon og

tappa her i landet. Vi kan så selge til Sverige sæd av dei oksane som dei eventuelt vil ha inn i semin.

Amund Wormstrand orienterte om arbeidet så langt. 19 interessante kyr hos i alt 5 brukarar er plukka ut, og eigarane har sagt seg villige til å inseminere med dei 9 gamle oksane som avslaget i samråd med SKB-föreningen og Svenska Genbanksnemnden har plukka ut. Desse insemineringane er alt i gang, og vil forhåpentlegvis resultere i 7 - 8 oksekalvar til neste haust. Dette vi kunne sikre oss mykje interessant avlsmateriale, og forhåpentlegvis får vi også inn eit par gamle norske okseliner som har forsvunne her i landet, men som har vorte tekne vare på i Sverige.

Andre spennande samarbeidsprosjekt med SKB-föreningen er også på trappene. Dette vil vi kome nærmere tilbake til seinare.

VI

Det har kome forespørsel om Avslaget vil "sponse" ein oksekalv som skal bli trekk-okse ved Trondheims 1000-årsjubileum i 1997. Styret var positive til dette, det vil kunne skaffe laget mykje reklame. Grethe Hopstad formidlar beskjed.

VII

Det kom inn to oksekalv-tilbod frå Amund Wormstrand:

Oksekalv etter 15 Løkkros og 9098 Luring. Kalven er kvit med svarte øyrer. 100% rein avstamming. Høgmjølkande mor. Avstamminga på morsida er: 9030 - 9006 - 9006 - 8984. (same kustamme som 9024 Langen) Ein anna kalv etter 15 Løkkros og 9005 Mono vart innkjøpt i fjar.

Oksekalv etter 45 Makan og 9107 Løin. Kalven er kvit med raude øyrer. 0,8% frieser, ellers rein avstamming. Avstamming på morsida: 9004 - 9008 - 8996. Makan er halvsyster til 9065 Lijo.

Begge kalvane vart innkjøpte.

VIII

Årsmøtet 1996 vart diskutert. Undersøke med NSB om eiga vogn på nattoget om det er tistrekkeleg interesse. Undersøke om moglegheiter for andre aktiviteter i tillegg til eit gardsbesøk på laurdag. Grethe Hopstad arbeider med saka.

IX

SKB-Föreningen og Avslaget for STN vart einige om å skrive eit felles brev til svenske og norske landbruksmyndigheter for mellom anna å kunne få reduserte tollsatsar ved sal av dyr over grensene. Sekretæren skriv utkast.

X

Sekretæren har vore på møte i "referansegruppa" for forsøket på Norges Landbrukshøgskole der ei gruppe STN - dyr skal vere med. Avslaget har vore redde for at dette forsøket blir ei samnlikning mellom STN og NRF, på NRF-kua sine premissar. Sekretæren var ikkje mindre skeptisk etter dette møtet, og tok opp til diskusjon nytta av at avslaget var representert i referansegruppa. Det vart vedtatt at avslaget skal fortsette å vere med i referansegruppa. Vi har da best oversikt over i kva for retning dette forsøket vil gå.

XI

Jubileumskalenderen er ferdig til trykking, og vart vist fram for styret på møtet. Jubileumskomiteen har lagt ned mykje arbeid på dette, og resultatet har vorte ein kalender som avslaget kan vere stolte av og som vi trur vil bli årets julegaveseksess i STN-kretsar !

SIDET TRØNDERFE OG NORDLANDSFÆ TIL NORGES LANDBRUKSHØGSKOLE

Av Claes-Gøran Fristedt, institutt for husdyrfag, NHL.

Det ble i fjor bestemt at institutt for husdyrfag, ved Norges landbrukskole (se STN-bladet nr. 1 1995) skulle bruke kyr av gammel rase for å studere føropptak inne og på beite ved bruk av lite kraftfor, med virkning på avdrått, adferd og helse. Det ble valgt å satse på dyr av rasen "Sidet Trønderfe og Nordlandsfæ", og vi ønsket å bygge opp en besetning på 15 dyr.

Som ansvarlig for denne delen av prosjektet satte jeg i gang sist vinter med å kontakte alle eiere av STN-dyr jeg fikk adresse til, ca. 270 stykker. De enkelte ble forespurt om de kunne tenke seg å stille dyr til disposisjon til skylling av egg og om de kunne tenke seg å selge oss levende dyr. Takk til alle som gav tilbakemelding!

Situasjonen nå er at vi har kjøpt ni dyr, hvorav den ene kviga står for skylling av egg på NRF's stasjon på Vevla, de andre åtte har vi her hos oss. To av våre har allerede fått kalv og lykke skjenket oss to kvigekalver. I løpet av høsten/vinteren vil to kviger til kalve, men det er vel nesten for mye forlangt å tro på kviger her også.

Jeg må fortelle at det var en meget spennende tid jeg hadde foran meg - fra jeg sendte ut brev til STN-eierne; Ville jeg få positiv respons/kjøpt nok dyr til å kalle det besetning? (Overdriver jeg når jeg sier at det var/er stor skepsis blant en del folk innen STN-miljøet til hele dette prosjektet? Neppe). Ville veterinærundersøkelsene bli greie? Hva med frakten - særlig fra fjærne deler av

landet - hvordan skulle jeg organisere den? Karanteneringen og motagelsen på Ås? Ikke minst dyras trivsel her på Ås?

Det viste seg heldigvis at det var liten grunn til engstelse! De som sa seg villige til å støtte oss, gjorde det også til gangs, jeg skylder dem all takk! (Som en sidebemerkning kan jeg si at jeg har truffet mange av dere fra vinteren/våren 1994, da jeg reiste rundt i landet og tok blodprøver av de gamle rasene i forbindelse "Genetiske profiler hos gamle storferaser".

Veterinærundersøkelsene og godkjenning derifra gikk som den skulle, her ble hele besetningen og hvert enkelt dyr som skulle kjøpes undersøkt for sykdommer og skavanker.

Frakten av dyr, fra produsentene til Ås, var ingen liten ting. Det viste seg fort at det måtte hentes dyr fra de forskjellige deler av landet, og helt opp til Mosjøen! Her stilte NRF opp, de hadde det profesjonelle utstyret som skulle til, så hvert eneste dyr vi har nå kom den veien. Stor takk til våre venner innen NRF!

Det er klart at folk innen IHF (Institutt for husdyrfag) og SHF (Senter for husdyrforsk) var orientert om dette forsøket hele tida og herifra var det også de tradisjonelle skeptiske tonene - så det var fantastisk å se hvordan folk valfartet opp til de "hvite kuene". Dyra har også vekket lokalbefolkningens interesse, for det er ikke mye likhet mellom det tradisjonelle NRF-kveg og STN-kveg, sistnevnte er unektelig

vakre og se på. Det er ikke bare at dyra i seg selv er pene å se på, men deres gemytt gjør at man føler seg velkommen til et besøk. At våre dyr går på et beite som hensetter enhver til "Ville Vestlandet" skader heller ikke på helhetsinntrykket. Karantenestasjonen på Norderås (ca. to km fra IHF) er til dels meget kupert og en tredjedel er kledd av tett gammel skog. Det er et stort område på ca. 40 mål skog og gjennom det frodige, viltvoksende gresset skjærer en god bekk. At det fins en slik "STN-idyll" her på Ås er det vel de færreste som skulle tro, dette stykket deler "de hvite kuene" med 15-20 sauер pluss lam. At dyra trives, det er det ikke tvil om, jeg tror også bildet vil tale for seg selv.

Da den første kua skulle kalve lot jeg henne gjøre det ute samtidig som hun fikk gå med kalven. Idyllen på Nordeås fikk seg noen ekstra stjerner da folk ble hensatt til romantiske dager hvor det komplette bilde av ro og nærbet eksisterte - mor og barn i en fredelig blomstereng. Nå har vi kommet så langt at det er på tide å tenke på tiden framover, jeg har allerede bestilt sæd etter nitidig gjennomgang av stamtavler - fem forskjellige okser har jeg plukket ut - så får vi bare håpe på at fruktbarhetsgudinnen ser med positive øyne på prosjektet - hun også!

Claes-Gøran Fristedt

Riska og Kolla drøver og sløver i sola på Ås.

Finn avstamminga til dine STN-dyr.

Vi har her i landet nokre få hundre kyr som kan seiast å vere meir eller mindre rein STN. Avslaget ser det som svært viktig å prøve å kartlegge avstamminga til så mange av desse dyra som mogleg. Dette er særleg viktig for den framtidige avlen. Kor mange forskjellige ku-liner har vi eigentleg, kor mykje er dei i slekt, og kor mykje framandt blod er det eventuelt i dei. Vi vil derfor oppfordre alle STN-bønder, anten dei er med i husdyrkontrollen eller ikkje, om å drive litt "slektsgransking".

Ein enkel framgangsmåte er å sette opp oversikt over mor-lina til dyret. Alt du treng gjere er å ta eit ark, skrive opp dyret sitt nummer, namn, når (og kor) det er fødd, samt far til dyret. Så skriv du inn dei same opplysningane for mora, mormora og så langt du greier å kome bakover. Når du har gjort dette ein gong, treng du ikkje gjere det meir, for da har du opplysningane om kustammen din oppskriven, til nytte både for deg sjølv og for rasen. Og så er det jo spennande å sjå kor dyra ein har på fjøset oprinnneleg stammar frå. Sjølv har vi tre STN-kufamiliar på fjøset. Den eine kan sporast tilbake til midt på 1960-talet, den andre til ca 1935 og den tredje faktisk heilt tilbake til sist på 1800-talet.

Eksempel:

134 Litago Fødd: 21.04.1992 Far: 9073 Miramis

|

Mor: 76 Julgås Fødd: 16.03.1985 Far: 9032 Moen

|

Mormor: 15 Fia Fødd: 01.01.1980 Hos: Ole Nysveen, Bostad Far: 9015 Stas

|

Mmm: 61 Klara Fødd: 16.08.1976 Far: 9008 Koro

|

og så vidare så langt du kjem !

Dersom du står fast, men gjerne vil finne ut meir, kan du ta kontakt med underteikna, så kanskje vi saman kan klare å kome lenger tilbake i opphavet til dyret.

**Skriv eller ring til: Atle Meås, Rønningen, 6630 TINGVOLL
Telefon: 71 53 15 48**

LIVDÝRFORMIDLINGSTENESTA

Vi minner med dette om at Avslaget for STN har eingen livdyrformidlar. Livdyrformidlar er:

Odd Rossing, 7633 FROSTA
Telefon/ fax : 74 80 78 35

Livdyrformidlaren har kontortid kvar onsdag frå klokka 15.00 til 21.00

Vi oppfordrar alle som har STN-dyr å selge om å kontakte livdyrformidlaren. Gje beskjed om BVD-status, avstamming, forventa kalvingsdato og andre ting allereie ved innmeldinga av dyret. Det sparer livdyrformidlaren for mykje arbeid, og gjev ei raskare formidling.

Livdyrformidlingstenesa er ei teneste frå Avslaget for STN, og er gratis både for selgar og kjøpar.

FOTO-KONKURANSEN 1995

I STN-Bladet nr 2. -1995 starta vi ein uhøgtideleg fotokonkuranse for alle STN-vener. Oppslutninga kunne absolutt vore atskillig betre, men ein del fotografi fekk vi inn. Vinnarbilda vil bli brukte i bladet ved ein seinare anleding ! Den sjølvoppnemnde juryen (Odd, Christian, Atle) har kome fram til følgande resultat:

1. Premie til Halvard Blegen, Oslo	Premie: STN-genser
2. Premie til Arnt O. Grødem, Nærø.	Premie: STN-T-skjorte

Vi gratulerer , og takkar samtidig dei som sendte inn bilet til konkursen !

STYRET I AVSLAGET FOR STN 1995 - 1996

Formann:	Grethe Hopstad, 7194 Brandsfjord	Telefon: 72 53 61 75
Nestformann:	Leif Gjessing, 2443 Drevsjø	Telefon: 62 45 95 71
Styremedl.	Amund Wormstrand, 2263 Brandval	Telefon: 62 82 51 30
	Grete Løvaas, 2643 Skåbu	Telefon: 61 29 55 56
	Jostein Stige, 8200 Fauske	Telefon: 75 69 76 59
1. Varamann:	Kjell Wickstrøm, 7340 Oppdal	Telefon: 72 42 36 28

Returadresse:
STN-Bladet
v/ Odd Rossing
7633 FROSTA

C

STN JUBILEUMSKALENDER

Avslaget for STN er 50 år i 1996. Som ei markering av jubileet, har det vorte laga ein flott jubileumskalender. Kalenderen har for kvar månad bilde av fine STN-dyr, samt ein del opplysningar frå historia til avslaget. Dette gjer jo at kalenderen kan vere artig å ha også etter 1996 !

Har du problem med å finne på julegavar til vene og kjente ? Du bør i alle fall ikkje ha det i år ! Dette er den ideelle gaven både til den som er ku-interessert og til den som "har alt frå før". Dersom trykken er snille med oss, ser de framsida på kalenderen her. "Fatima" hos Svein Fauskanger og Kristina Jensen på Tolga har fått æra av å bli "forsideku" !

Kalenderen er i A3 format (dobbelt A4) kostar 90,- kroner + porto og bestillast hos:

Odd Rossing, 7633 FROSTA

Telefon/ Telefax: 74 80 78 35